ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Μ. Τετάρτη 28 Απριλίου 2021

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η κοινωνία της αδιαφορίας

Η αμφισβήτηση, η σχετικοποίηση και η απόρριψη εκ μέρους του μηδενιστικού πνεύματος, που καλλιεργήθηκε εντόνως τον 19^ο αιώνα, έχει οδηγήσει τον σύγχρονο άνθρωπο, αλλά και εν γένει τη σημερινή κοινωνία, στην ενσυνείδητη αδιαφορία απέναντι σε αξίες, σε θεσμούς και στα προβλήματα της καθημερινότητας. Θα σημειωθεί εκ προοιμίου ότι η αδιαφορία δεν συσχετίζεται μόνο με την πολιτική απάθεια, όπως συνήθως επισημαίνεται, αλλά αφορά, επίσης, την ηθική συμπεριφορά, τις κοινωνικές σχέσεις, την θρησκευτικότητα και την οικολογική συνείδηση.

Είναι γεγονός ότι ο «αδιαφορών άνθρωπος» χαρακτηρίζεται από την πολιτική απραξία, στην οποία, κατά μία άποψη, έχει οδηγήσει η διαμόρφωση της κοινωνίας της καλοπέρασης. Σύμφωνα με τον Αρανγκούρεν, «στην εποχή της κοινωνίας της καλοπέρασης, αυτό που επιδιώκεται είναι να ενισχυθεί η απολιτικοποίηση και η πολιτική απάθεια, να πεισθούν οι πολίτες πως τα πράγματα πάνε καλά και πως η καταναλωτική ικανότητα επαυξάνεται επειδή εκφράζουν τη νέα γραφειοκρατία τεχνοκράτες πολιτικοί άνδρες, επαγγελματίες και πεπειραμένοι της κυβερνητικής επιχείρησης.». Οποσδήποτε και στη σύγχρονη πολιτική υπάρχουν προβλήματα. Αλλά ο «αδιαφορών πολίτης» αφήνει τις λύσεις των αντίστοιχων προβλημάτων σε άλλους. Έτσι οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους τεχνοκράτες (;) ερήμην των πολιτών. Κατ' ουσίαν, ο πολίτης που συμπεριφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί «ενεργεία» πολίτης, καθόσον δεν προσφέρει κάτι ιδιαίτερο στην πόλη. Συναφής παράμετρος είναι η ατομικιστική κατοχύρωση και συμπεριφορά. Αν και αυτός ο ανθρωπολογικός τύπος δεν ενδιαφέρεται για τα συλλογικά επιτεύγματα,



επιδεικνύει, πολλές φορές, έναν άκρατο ατομικισμό, αγωνιζόμενος για τα «δικαιώματά του».

Ας δούμε τώρα τα παραδείγματα της ηθικής συμπεριφοράς και της θρησκευτικότητας. Δεν ενδιαφέρει η ηθική συμπεριφορά στην πολιτική και στις κοινωνικές σχέσεις. Εδώ ρυθμιστικός παράγων της συμπεριφοράς είναι κυρίως το συμφέρον και η κοινωνική αποδοχή. Εξ αυτού του λόγου ο «αδιαφορών πολίτης» υιοθετεί, αβίαστα, την διατύπωση: «Όλοι είναι διεφθαρμένοι, άρα δεν χρειάζεται να γίνει κάτι ώστε να αλλάξει κανείς». Εξάλλου, η σύγχρονη αδιαφορία στην θρησκευτικότητα έχει αντικαταστήσει τις μηδενιστικές αντιλήψεις του 19^{ου} αιώνα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Αρανγκούρεν: «ο Θεός έπαψε να είναι πρόβλημα για το μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων. Δεν υπάρχουν πια ανάμεσά μας άθεοι ή αντιθεϊστές: απλώς και μόνο οι άνθρωποι αδιαφορούν για το Θεό... Ο Θεός πέθανε όπως ακριβώς ο γείτονάς μας- το γεγονός δεν φαίνεται να ενδιαφέρει κανένα».

Τέλος, υπάρχει το σημερινό και κρίσιμο οικολογικό πρόβλημα. Παρόλο που τα πράγματα στο πλανήτη μας δεν είναι ευόσιμα, σύμφωνα με τους επιστήμονες, ο σύγχρονος άνθρωπος και πολίτης μένει, επίσης, απαθής. Αλλά για τη διαμόρφωση μιας οικολογικής συνειδήσεως δεν απαιτείται η συμμετοχή σε κάποιον κομματικό μηχανισμό. Προϋποτίθεται κυρίως η ηθική συνείδηση της διατηρήσεως του περιβάλλοντος χώρου και της αρμονικής παρουσίας του ανθρώπου σε αυτόν.

Στις προθέσεις της παρούσης αναφοράς δεν είναι η ανάλυση των κακών εχόντων πραγμάτων. Αλλά ότι η αδιαφορία είναι πλέον μία «κατάσταση» είναι αναμφισβήτητο. Όπως είναι αναμφισβήτητο ότι ο «αδιαφορών άνθρωπος» ζει και εργάζεται εκ του ασφαλούς. Στην αδιάφορη κατάσταση δεν λειτουργεί το παλαιότερο σχήμα θέση-αντίθεση-σύνθεση. Διότι η αδιάφορη κατάσταση είναι μία επιλογή σιωπής και όχι λόγου, απραξίας και όχι πράξεως.

Δ. Μπαλτάς, Δρ. Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Αθηνών, δημοσιευμένο στο διαδίκτυο
(διασκευή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η Δραστηριότητα

A1. Πού οφείλεται η αδιαφορία του σύγχρονου ανθρώπου, σύμφωνα με το κείμενο;
Η απάντησή σας να έχει έκταση 60-80 λέξεων.

Μονάδες 15

**2^η Δραστηριότητα**

A2. Να εντοπίσετε ένα σημείο του κειμένου στο οποίο γίνεται επίκληση στην αυθεντία και να εξηγήσετε σε τι αποσκοπεί ο συντάκτης με την επιλογή του αυτή.

Μονάδες 5

A3. Να χαρακτηρίσετε τη σύνδεση των προτάσεων (παρατακτική/ υποτακτική) στην ακόλουθη περίοδο και να εξηγήσετε τι επιδιώκει ο συντάκτης με την επιλογή του αυτή:

Είναι γεγονός ότι ο «αδιαφορών άνθρωπος» χαρακτηρίζεται από την πολιτική απραξία, στην οποία, κατά μία άποψη, έχει οδηγήσει η διαμόρφωση της κοινωνίας της καλοπέρασης.

Μονάδες 5

A4. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης και να τη μετατρέψετε στην αντίθετη. Τι αλλαγή παρατηρείται ως προς το ύφος μετά τη μετατροπή;

Έτσι οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους τεχνοκράτες (;) ερήμην των πολιτών.

Μονάδες 5**3^η Δραστηριότητα**

A5. Με αφορμή το κείμενο που διαβάσατε, αποφασίζετε να συντάξετε άρθρο για τη σχολική ιστοσελίδα στο οποίο υποστηρίζετε πως, παρά τις κατηγορίες που διατυπώνονται περί της αδιαφορίας του σύγχρονου ανθρώπου, υπάρχουν ακόμη άνθρωποι που προτάσσουν το συλλογικό συμφέρον. Το κείμενό σας να έχει έκταση 200-250 λέξεων.

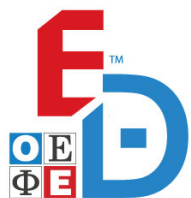
Μονάδες 20**B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Μη μιλάς πολύ**

Γεννήθηκε στο 1915. Στο σπίτι δεν μπορούσε να κλάψει. Αμέσως η μάνα του τον μάλωνε και του'λεγε :

-Σώπα!

Δεν μπορούσε να γελάσει, δε φώναζε. Ο πατέρας του τον μάλωνε και του φώναζε:

-Σώπα!



ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Nλ3Γ(ε)

Όταν ερχόταν μουσαφίρης του'λεγαν:

-Είναι ντροπή, σώπα!

Κι αν δεν ήταν κανείς, του'λεγαν πάλι:

-Σώπα, να ξεκουραστεί το κεφάλι μου!

Αυτό συνεχίστηκε έτσι ώσπου να γίνει εφτά χρονών.

Πήγε στο Δημοτικό. Όταν ήθελε να μιλήσει στο μάθημα τον μάλωναν:

-Σώπα!

Όταν σηκωνόταν στο μάθημα, του'λεγε ο δάσκαλος:

-Να μη μιλάς πολύ, όταν σε ρωτούν κάτι!

Αυτό κράτησε ώσπου να γίνει δώδεκα χρονών.

Πήγε στο Σχολαρχείο. Σαν άνοιγε το στόμα, του'λεγαν:

-Μην ανακατώνεσαι σε κάθε κουβέντα.

Ο διευθυντής του σχολείου τον συμβούλευε:

-«Εάν ο λόγος είναι άργυρος, η σιωπή είναι χρυσός.»

Ο καθηγητής τού είπε:

-Δυο φορές ν' ακούς, μια φορά να μιλάς...Για κοίταξε, δυο αυτιά έχουμε, ένα στόμα.

-Σώπα!

-Κόψ' τη φωνή σου!

-Μη μιλάς πολύ!...

Αυτό κράτησε ώσπου να γίνει δεκαπέντε χρονών.

Πήγε στο Λύκειο. Εδώ η πιο προσφιλής διδασκαλία ήταν:

-Η σιωπή είναι πιο καλή από τη φλυαρία.

-Μη μιλάς πολύ!

-Σώπα!

-Κόψ' τη φωνή σου!...

Αυτό κράτησε ώσπου να γίνει δεκαεννιά χρονών.

Πήγε στο Πανεπιστήμιο. Στο σπίτι τον συμβούλευαν:

-Δεν πρέπει να μιλούν κοντά στους μεγάλους.

Του'λεγε η μάνα του:

-Ο λόγος του μεγάλου, η σιωπή του μικρού!

Μια μέρα του είπε ο καθηγητής:

-Κράτα τη γλώσσα σου!...

Αυτό κράτησε ώσπου να γίνει εικοσιπέντε χρονών.

Πήγε στο στρατό. Ο δεκανέας τού φώναζε:

-Βρε σώπα!



ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Nλ3Γ(ε)

Ο λοχίας τον μάλωσε:

-Ν 'αφήσεις τις πολυλογίες!...

Τον κάλεσαν στο τμήμα. Του είπε ο αστυφύλακας:

-Μη μιλάς πολύ!...

Του είπε κι ο αστυνόμος:

-Βρε σώπα!...

Πήγε στη δουλειά. Οι συνάδελφοί του βάζοντας το δάχτυλο στα χείλη τού'λεγαν:

-Σσσς!...

-Αμάν τσιμουδιά...Αμάν σώπα, αμάν θα βάλεις το κεφάλι σου σε μπελά. Αμάν άαα...

Οι προϊστάμενοί του του 'λεγαν:

-Εσύ να μη χώνεις τη μύτη σου παντού!...

-Εσύ δεν καταλαβαίνεις...

-Εσένα τι σε νοιάζει...

-Εσύ να σωπαίνεις...

Παντρέυτηκε. Η γυναίκα του του 'λεγε:

-Αμάν σώπα... Εσύ να μην ανακατεύεσαι!...

Ύστερα έκαμαν παιδιά, μεγάλωσαν. Του 'λεγαν:

-Εσύ πατέρα σώπα!...Δεν καταλαβαίνει απ'αυτές τις δουλειές...

Αυτός ο άνθρωπος είμαι λίγο εγώ, λίγο εσείς, λίγο όλοι μας. Στα παλιά χρόνια, οι γυναίκες τάγιζαν στους άντρες τους γαϊδουρινή γλώσσα, για να μη φλυαρούν, για να μη τους πολυμιλούν. Σύμφωνα μ' αυτή τη δοξασία, όσοι έτρωγαν γαϊδουρινή γλώσσα, δεν έβγαινε η φωνή τους. Λογαριάστε ότι τάγισαν και σε εμάς γαϊδουρινή γλώσσα. Για ψάξτε να δούμε, έχετε στο στόμα σας γλώσσα; Κατάπιαμε τη γλώσσα μας. Χώσαμε τη γλώσσα μέσα μας. Στόμα έχουμε, γλώσσα δεν έχουμε.

Τώρα, αυτός ο άνθρωπος που μοιάζει λίγο με 'μένα λίγο με σας, ζητάει ελευθερία του λόγου. Θέλει να μιλήσει, αλλά τού λένε:

-Σώπα!

Από μέσα μου μου 'ρχεται να του φωνάξω:

-Βρε μίλα!...Μίλα!...Μίλα!

Αλλά τι θα πούμε, πώς θα μιλήσουμε; Πού είναι η γλώσσα μας;

Α.Νεσίν, *Ο καφές και η δημοκρατία*, εκδ. Θεμέλιο

**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ****1^η Δραστηριότητα**

- B1.** Πώς ο ήρωας του κειμένου έφτασε στο σημείο να «καταπιεί» τη γλώσσα του; Η απάντησή σας να έχει έκταση 70-80 λέξεων.

Μονάδες 15**2^η Δραστηριότητα**

- B2.** Στο κείμενο αξιοποιείται ο ευθύς λόγος. Να τον εντοπίσετε σε δύο χαρακτηριστικά σημεία του κειμένου (μονάδες 2) και να εξηγήσετε τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση του (μονάδες 3).

Μονάδες 5

- B3.** Να εντοπίσετε το σχήμα λόγου που αξιοποιείται σε καθένα από τα ακόλουθα αποσπάσματα του κειμένου:
- α. Ο λόγος του μεγάλου, η σιωπή του μικρού!
 - β. η σιωπή είναι χρυσός
 - γ. Βρε μίλα!...Μίλα!...Μίλα!

Μονάδες 6

- B4.** Ο συγγραφέας στο τέλος του κειμένου διερωτάται: «Αλλά τι θα πούμε, πώς θα μιλήσουμε; Πού είναι η γλώσσα μας;». Γιατί θεωρείτε ότι επέλεξε να ολοκληρώσει το κείμενό του με ερωτήματα;

Μονάδες 4**3^η Δραστηριότητα**

- B5.** Γιατί πιστεύετε πως οι άνθρωποι συχνά αδυνατούν να εκφέρουν άποψη για κρίσιμα ζητήματα της ζωής; Η απάντησή σας να έχει έκταση 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20